

ЛІТАРАТУРА Лі МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛНЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР.

№ 92 (1626)

Аўторак, 21 лістапада 1961 года

Цана 4 кап.

ЗА РАБОТУ, ТАВАРЫШЫ!

У заключным слове на XXII з'ездзе Камуністычнай партыі Савецкага Саюза Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў вельмі лаканічна вызначыў задачу, якая стаіць сёння перад нашай краінай: «За работу, таварышы!»

У гэтыя дні па ўсёй краіне праходзяць сходы, прысвечаныя вынікам XXII з'езда КПСС. Савецкія людзі тораха, па-дэлаваму абмяркоўваюць, як найлепей ажыццявіць велічны план будаўніцтва камунізму.

Вялікі адказныя задачы паўстаюць перад савецкай літаратурай. Час абавязвае савецкіх пісьменнікаў працаваць за поўнай самааддачай, каб дэмагачы партыі і народу ў выкананні велічных прадвызначаных Праграмы, у выхаванні чалавека новай, камуністычнай маралі.

Пісьменніцкая арганізацыя нашай рэспублікі ўсведамляе адказнасць, якая ўскладаецца сёння на творцаў літаратуры. Паучаючы гэты адказнасці, паучаючы ўпэўненасці ў тым, што задачы, пастанавленыя партыяй перад савецкай літаратурай, будуць выкананы, вызначалася атмосфера адрыгата сходу партыйнай арганізацыі Саюза пісьменнікаў Беларусі, які адбыўся 17 лістапада.

У працяг сходу прыняў ўдзел дэлегат XXII з'езда партыі — сакратар ЦК КПБ В. Ф. Шаўра. Ён расказаў пісьменнікам пра работу з'езда, адказаў на шматлікія пытанні.

На сходы разгортвалася шчыра і патрабавальная гаворка. Пісьменнікі гораха ўхвалялі мудрыя рашэнні XXII з'езда КПСС, прынятыя на ім новую Праграму партыі — праграму будаўніцтва камунізму. Яны гаворылі пра трыя велізарныя зружы, якія адбыліся і адбудовыцца ў нашай краіне ў гады пастыя XX з'езда партыі, аб тым, як літаратура адлюстроўвае гэтыя зружы. Работу пісьменніцкай арганізацыі аналізавалі ў самай цеснай сувязі з надзвычайна патрабаванымі жыцця.

Як да скарбніцы ленынскай мудрасці, будзе звяртацца наш народ да велічнага документа нашай эпохі — Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, якая была прынята XXII з'ездам, — падкрэсліў у сваім выступленні сакратар партыйнай арганізацыі СП Беларусі пісьменнік Іван Грамовіч. — Партыя намечала небывалы дэталюў у гісторыю план будаўніцтва новага камуністычнага грамадства.

У бліжэйшыя гады ў нашай рэспубліцы будуць збудаваны такія гіганты прамысловасці, як Полацкі інжынернапрамысловы завод, Салігорскі жалезны камбінат, Бераслаўскі тэкстыльны, Гродзенскі азотна-тухавы камбінат, Бярозаўская ДРЭС і іншыя. Усё гэта — адбыццё і ўдзячыны тэмы для пісьменнікаў, якія заклікаюць у сваіх творах па-майстарску адлюстроўваць абразы нашай сучаснасці — будаўніцтва камунізму.

Многа вялікіх і смалых задач паўстае перад пісьменнікамі. Возьмем наш родны Мінск. Працяжына горада змягачуцца за званне горада камуністычнай працы, культуры і быццё. І. Грамовіч уносіць прапанову стварыць кнігу пра Мінск, пра яго людзей, падтрымаць у гэтым добры лачны маскоўскі пісьменнік, які задумалі стварыць кнігу пра сталіцу нашай Радзімы.

АДКРЫТЫ СХОД ПАРТАРГАНІЗАЦЫІ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

Галоўная задача пастаў і працай, нарыстаў і драматургаў — напісанне добрых, хваляючых кніг аб будаўніках камуністычнага грамадства. Прамоўца адзначае, што пісьменнікі Савецкай Беларусі напісана за апошні час нямала цікавых і разнастайных твораў ва ўсіх жанрах. Абцае багаты пільн і наступны год. І празаікі, і паэты, і крытыкі працягваюць над новымі творамі. Многія нашы пісьменнікі звяртаюцца да тэмы мінулага, — значае І. Грамовіч. — Безумоўна, трэба пісаць і пра учарашні дзень нашай народна, але пісаць цікава, па-мастэцку, з пазіцыі нашай сучаснасці. На жаль, да гэтага часу ў друку з'яўляецца значная колькасць кніг чалавечых, шэрых, нудных, далёкіх ад дэканаласці.

Прамоўца крытыкуе літаратурна-радыю, які займаюцца часам дугаруднымі праблемамі, адравалі ад надзвычайных задач нашай літаратуры.

Гаворачы аб выхаванні чалавека камуністычнага грамадства, І. Грамовіч падкрэсліў асаблівае значэнне выхавання моладзі. Частка моладзі захвалюцца «модамі», трапляе пад нездаровы ўплыў. Сярод часткі юнакоў і дзяўчат узнікаюць хваравітыя, нігілістычныя погляды на жыццё, густы іх выклікаюць неспакой. Тут для пісьменніка — непачаты край работы.

— Слушаючы выступленні дэлегатаў з'езда, чытаючы велічныя дакументы, адчуваеш захваленне і радасць, глыбокую чалавечую радасць, — сказаў пісьменнік Раман Сабаленка. — Велічны абсяг жыцця раскрываецца перад кожным. Мы бачым перад сабой чужыя перспектывы, каб працаваць яшчэ лепш, яшчэ больш пільна.

У Праграме Камуністычнай партыі запісана, што літаратура — адзін з чынінікаў камуністычнага выхавання працоўных. З гэтага пункту погляду мы павінны педыходзіць да працы кожнага з нас; мы павінны працаваць, ясна ўдзячычы, некалькі кожны твор спрыяе выхаванню чалавека камуністычнага грамадства.

Гаворачы пра распуссюджанне Беларускай літаратуры, пра трыякі Беларусі кнігі і часопісы, Р. Сабаленка прыводзіць наступныя лічы. На 15 лістапада на чарговы «Голас» падпісала 3 128 чалавек. А між тым у нашай рэспубліцы каля 20 тысяч шкول, сотні дамоў культуры і клубу. Часопіс да велікі і велікі многі з іх не дэходзіць. Прамоўца крытыкуе заганыя моманты ў практыцы вызначэння тыражыру кніг у Беларускай выдавецтве.

Р. Сабаленка звяртае ўвагу прысутных на тое, што часта нашы крытыкі заступацца безуважлівамі да многіх цікавых з'яў літаратуры, асабліва да сённяшняга літаратурнага жыцця, займаюцца часам дугаруднымі справамі,

якія не маюць надзвычайна значэння. — Мы гораха адабраем мудрыя рашэнні XXII з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Кожны савецкі чалавек адчуў пільну новых сіл, гадоў з яшчэ большай аданасцю працаваць на карысць нашай Радзімы і народна, — сказаў Пімен Панчанка. — Шырокія, неаглядныя дэлі адкрыліся і для нас, пісьменнікаў, людзей творчай працы. Сёння з жалем хочацца адзначыць, што зроблена намі яшчэ вельмі і вельмі мала. У друку па-ранейшаму з'яўляецца вялікая колькасць вельмі слабых вершаў. У чым справа?

Справа ў тым, што нашы паэты ідуць пакуль што па пратаранай сцежцы. Для таго, каб стварыць творы, дастойныя нашаму часу і нашаму народу, патрэбна рашучае і неадкладнае абнаўленне паучаючай пастаў.

Вялікую ўвагу ўдзяліў Пімен Панчанка пытанню працы з моладзю пісьменнікаў.

— Мы часта, — значае ён, — гаворым аб моладзях вельмі гульнява, забываючы пра самае галоўнае: што ім напісана, для чаго і як. Мне вельмі непакоіць змятыка творчасці моладзі. Многія іх творы, дасягнулі ў часопіс «Малодосць», надзвычай дробныя па тэме, адарваны ад жыцця, ад надзвычайнай справы народна. Аб чым пішуць нашы моладзья пісьменнікі! Адзіны пра студэнта, які трапляе ў міліцыю і асуджае потым п'яноцкіх сутак, другі — пра вясковага каваля-фальшываменатчыка, трэці расказвае банальную гісторыю пра балерыну.

П. Панчанка гаворыць, што прыём моладзях пісьменнікаў у члены саюза адбываецца часта фармальна, на падставе першых, часам значных прабліскаў таленту.

Большасць моладзях пастаў і працай не ведае жыцця, адразу пасля студэнцкай парты асядае ў сталіцы, у кабінетах рэспубліканскіх часопісаў і газет. У выніку бязтэмнісці, шэрыя, нецікавыя кнігі. Есць хібы ў правадзёні народна моладзях аўтары. Навошта выклікаць адных і тых жа і па некалькі разоў? Бадай, лепш стварыць умовы для падрабязнай і канкрэтнай гаворкі з кожным.

— Мне шыраа парадавалі, — гаворыць далей П. Панчанка, — апошнія творы М. Танка, І. Мелюжа, А. Макевіча. Я хачу асабліва падкрэсліць тое, што мы часта гаворым аб тэме, а забываем аб майстарстве. Сапраўдны твор павінен прыносіць чытачу роздум, асладу, мастацкае задавальненне.

П. Панчанка далучаецца да высокай ацэнкі, дадзенай І. Грамовічам і Р. Сабаленкам рамку І. Мележа «Людзі на балоце». Дзевяне рамена, падкрэслівае ён, адбываецца ў дзевяці гады, і тым не менш твор гучыцца надзвычайна актуальна. Справа, думаю, ў тым, што гэты твор —

сапраўды мастацкі, з багатымі чалавечымі вобразамі.

Як і Р. Сабаленка, прамоўца спыніўся на пытаннях распуссюджання Беларускай кнігі. Несумненна, гаворыць ён, пісьменнік будзе пісаць лепш, калі пачуе добрае слова чытача, калі адчуе, што яго праца патрэбна людзям. На жаль, часам атрымліваецца так, што чытачы проста не маюць магчымасці пазнаёміцца з Беларускай кнігай. П. Панчанка прыводзіць абурочны факт, калі кіраўніцтва Парку культуры і адраччэння г. Магілёва, маючы даселі вялікія сродкі на падліску на газеты і часопісы, не вылісае ніводнага Беларускага выдання.

— Праграма партыі падкрэсліла вялікае значэнне літаратуры ў справе выхавання нашых людзях, — сказаў Іван Мележ. — Гэта абавязвае нас, пісьменнікаў, працаваць яшчэ лепш і больш, з сапраўднай дэлаватасцю. Сёння, калі наш народ усцільна прыступіў да будаўніцтва светлай будучыні — камунізма, наша праца не можа быць лёгкай прагуквай у жыццё.

Мы часта пішам аб правах чалавека. Права нашага чалавека на працу, вучобу, адпачынак, матэрыяльнае забеспячэнне ў старасці — велічыны заваяваны нашаму грамадству, запісаны ў Канстытуцыі сацыялізма. Гаворачы пра гэта з пафасам, нашы пісьменнікі часам забываюць пра тое, што ў савецкага чалавека, акрамя права, ёсць яшчэ і абавязак — абавязак працаваць, працаваць сумленна і старанна. Іда гэтага абавязку павінна стаць лейтэматывам нашай літаратуры, асабліва той, што спецыяльна адравае моладзі.

Трэба больш гаворыць моладзі аб асабістай аданасці кожнага чалавека за дзійснасцю нашых велічых пільн.

У нашы дні асабліва вялікае значэнне набывае эстэтычнае выхаванне людзях, — працягае прамоўца. — Будуючы камунізм павінен не толькі прыгожа працаваць, але і прыгожа апрацаваць, умець бачыць прыгожасць у мастацтвах і быцце. На жаль, даселі часта халтура мае большы поспех, чым сапраўдны твор мастацтва. Такое становішча павіна прымусяць здумацца нашу грамадскасць, у першую чаргу нас, пісьменнікаў. Мастацкі тэатр, культура быццё савецкага чалавека, яго унутраная і вонкавая прыгожасць — да ўсяго гэтага мы маем непераданае дачыненне. Я рэспубліканскі рады, калі пазначыў, а з запісам у гэтым адноўку на рэспубліканскай нэбывае выстаўцы. Уся кніга — гэта абурочнае безгустоўнае рабачынаў нашых прадпрыемстваў, якія выпускаюць нізкакаснае змбло. І вельмі радуе, што нашы людзі пачынаюць разумець, дзе халтура, а дзе — дэбротнасці і прыгожасці. І ўсё ж у гэтым кірунку нам трэба яшчэ многа і многа папрацаваць.

Гаворачы аб ліквідацыі рэшткі культуры асобы, І. Мележ сказаў: — Вельмі радасна, што ў нас адноўлена добрае імя многіх пісьменнікаў. Адны яшчэ не ўсё зроблена для ўшанавання памці гэтых людзях. Да гэтага часу ў нас няма праўдзівых карцін развіцця нашай літаратуры. Пава некалькі год не гісторыю. Варта было б мець больш грунтоўна літаратурна-навучны працы і аб нашай пасляваеннай літаратуры.

І. Мележ узяў пытанне аб стварэнні першай энцыклапедыі Беларускага народа. Нацыянальная энцыклапедыя ствараюцца на Украіне, у рэспубліцы Прыбалтыі. Наспела неабходнасць стварыць энцыклапедыю і ў Беларусі. — Дні работы XXII з'езда КПСС Рыгор Няхай у складзе дэлегацыі Беларускай пісьменнікаў быў у Цаліным краі. На сходы ён выступіў з расказам аб выніках паездкі ў Кустанай, Рудні, Дзятві-Гару, аб наведанні саўгаса «Мінскі». Усёды, дзе ён быў пісьменнік, яны назіралі незвычайны творчы ўздым працоўнай слаўнага Цалінага краю. Асабліва радасна сустрачы адбыліся ў іх з землякамі-беларусамі, якія жыва цікавіліся жыццём рэспублікі, і захваленнем слухалі выступленні пасланцоў роднай зямлі. У сувязі з гэтым Р. Няхай падкрэсліў неабходнасць таго, каб прыкладу сусолаў-украінцаў, у гадоўных гарадах краі, дзе працуе многа Беларускаў, быў наладжан продаж Беларускай кнігі, каб Саюздрук арганізаваў там падліску на Беларускае выданні. Р. Няхай заклікаў пісьменнікаў [Заключніне на 3-й стар.]

Гаворачы аб ліквідацыі рэшткі культуры асобы, І. Мележ сказаў:

— Вельмі радасна, што ў нас адноўлена добрае імя многіх пісьменнікаў. Адны яшчэ не ўсё зроблена для ўшанавання памці гэтых людзях. Да гэтага часу ў нас няма праўдзівых карцін развіцця нашай літаратуры. Пава некалькі год не гісторыю. Варта было б мець больш грунтоўна літаратурна-навучны працы і аб нашай пасляваеннай літаратуры.

І. Мележ узяў пытанне аб стварэнні першай энцыклапедыі Беларускага народа. Нацыянальная энцыклапедыя ствараюцца на Украіне, у рэспубліцы Прыбалтыі. Наспела неабходнасць стварыць энцыклапедыю і ў Беларусі.

— Дні работы XXII з'езда КПСС Рыгор Няхай у складзе дэлегацыі Беларускай пісьменнікаў быў у Цаліным краі. На сходы ён выступіў з расказам аб выніках паездкі ў Кустанай, Рудні, Дзятві-Гару, аб наведанні саўгаса «Мінскі».

У сувязі з гэтым Р. Няхай падкрэсліў неабходнасць таго, каб прыкладу сусолаў-украінцаў, у гадоўных гарадах краі, дзе працуе многа Беларускаў, быў наладжан продаж Беларускай кнігі, каб Саюздрук арганізаваў там падліску на Беларускае выданні. Р. Няхай заклікаў пісьменнікаў [Заключніне на 3-й стар.]

Гэтыя работы атрымалі выдатную і добрую адзнаку Дзяржаўна-адукацыйнага камітэта.

Першы ў Магілёўскай вобласці народны кніжны магазін адкрыў

ПАКАЗВАЕ МІНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

З моладзям запалам выконваюць іскрысты «Галак» Ларыса Ленская і Валеры Уюгін.

Два дні працягаўся ў Палацы прафсаюзаў агляд агітмастацкіх бригад Мінскай вобласці.

Першай, пад дэвізам «Усё ў імя чалавека, усё для яго карысці!» выступіла агітбрыгада Чарвёнскага раёйнага Дома культуры. Аб многіх добрых людзях — свінраках, даярках, пляводках, механізатарах, аб іх высокіх працоўных паказчыках усхвалявана расказваюць са сцэны ўдзельнікі калектыву.

Адкрываюцца асцяма і мы бачым другую сцэну, з яркімі кулісамі і арнаментальнай асцямай.

На партале сцэны надліс «Вожык у калгасе». З вялікім фотопартамам з'яўляецца «Вожык», які прыходзіць у госці да калгаснікаў Стаўбіцкага раёна. З гульнярам расказвае пра ўсё, што бачыў. «Вожык» сустраў многа добрых людзях, пазнаёміўся з іх справамі. Сваймі голкамі ён бізлітасна коле ўсё благае, што трапляецца яму на шляху.

Пра справы нарачакіх рыбакоў расказваецца ў малюўнага афармленага кампазіцыі «У пас на Нарач», якую падрыхтаваў Мядзельскі раёны Дом культуры.

Валожыніскі Дом культуры паказваў праграму, у якую ён уключыў шмат заявак працаўнікоў палёў. Гукаць песні, музычныя творы. Добра, з моладзям запалам выконваюць іскрысты ўкраінскі танец «Галак» студэнтка музычнага вучылішча Ларыса Ленская і інструктар райкома камсамола Валеры Уюгін.

Карыстаюцца папулярнасцю ў вобласці агітбрыгада Стэрала-роўскага раёйнага Дома культуры. Мы бачым на сцэне галерэю партрэтаў перадавікоў — лепшых людзях калгаснай вытворчасці. Пераканальна і гораха гаворыць пра гэта хлеброб Фралоў, вобраз якога стварыў мастак кіраўнік РДК В. Іудкін.

— Правільна, дзядзька Міхей — падтрымае яе яго ўнучка (рабачнік райкома камсамола Ларыса Шылава), — многа ў нас добрых людзях і будучыня ў нас удоўна!

Многа новага, арнаментальнага і цікавага паказваў на аглядзе калектыв Івянцкай агітмастацкай бригады. У невялікіх харэаграфічных сцэнах (эдымак № 3).

Цікавую праграму паказалі калектывы Барыскага Дома культуры Імя Горкага, Насвіжскага, Вілейскага, Дзяржынскага раёнаў Домаў культуры.

Добра тэатралізаваў сваё выступленне моладз калектыв мастацкай самадзейнасці калгаса «Шлях Леніна» Пешчаніцкага раёна. З 15-ці удзельнікаў агітбрыгады, 13 — калгаснікі. Чыстымі, званікімі галасамі спяваюць калгасныя прыпеўкі Тая Богар, Марыя Зялёнка, Генадзь Астроўскі, Ядвіга Сядзкіна, Алена Бахар.

Многа новых песень, вершаў, баяк уключыў у праграму выступлення агітбрыгады Прысмыкаўскага сельскага клуба калгаса «Чырвоны Кастрычнік» Узлазенскага раёна яго кіраўнік — заслужаны дзеяч культуры БССР П. Шылоўскі.

У абласным аглядзе прыняла ўдзел 18 агітмастацкіх калектываў, каля 250 чалавек.

Усе яны вялікія зытуяцыі самадзейнага мастацтва.

В. САДОЎСКІ, старшы метадыст Мінскага абласнога Дома народнай творчасці.

Не па сабе робіцца лайдакам і абібокам, малі яны глядзяць гэтую сцэну.

Чыстымі, званікімі галасамі спяваюць калгасныя прыпеўкі Тая Богар, Марыя Зялёнка, Генадзь Астроўскі, Ядвіга Сядзкіна, Алена Бахар.

на тэрыторыі Магілёўскага завода пад'ёмна-транспартнага абсталявання Імя Горкага. Абавязкі дэлегата магілёўска вобласці на гомельскіх асновеа тэхнола М. Селіна, прафдэпарт-распуссюджальнікам працоўных канструктараў Л. Марчаніна, Н. Халайдоўскі, перыметр-сак Рак і іншыя. Яны арганізавалі дастаўку і продаж літаратуры па запіках рабачых і слухачых.

Будынак пад народны кніжны магазін узводзіць Магілёўскі лужнавы завод. На радзе прамысловых прадпрыемстваў горада працуюць кніжныя лары на грамадскіх асновеа.

□ 17 лістапада ў Палацы культуры прафсаюзаў адбылася шыраа гаворка чытачоў Мінска пра «Літаратурную газету».

□ Уступным словам вечаар адкрыў Іван Шамякін.

Пасля даклада аб задачках і мэтах газеты, які зраў і галоўны рэдактар В. Касцалова, у спрэчках прынялі ўдзел каміштруктар завода агітмастацкіх ліній Т. Кордун, метадыст бібліятэкі Яні Купалы Т. Свістоўна, студэнтка педінстытута Т. Шаўцова, чытачы тт. Каплан, Кузьніца, Праабразінін, Фуксон, рэдактар Беларускай выдавецтва Р. Ярохін, крытык У. Бойна.

У сустрымі з чытачамі прынялі ўдзел член рэдакцыі «Літаратурнай газеты» Р. Карабелінін, уласны карэспандэнт газеты па Беларусі У. Далінаў.

Пасля спрэчак з чытаннем вершаў выступілі маскоўскія паэты А. Яшын, Р. Курбань, С. Нароўчэў і Беларускае паэты Е. Лось, Р. Няхай, У. Івадзевіч, Н. Кісілік.

□ Беларускае акадэмічны тэатр імя Яні Купалы часты госць у

раёнах рэспублікі. У гарадскім пазсіму Узда быў паказаны спектакль «Лявоніха на арбіце» па п'есе А. Макавіча.

У Баранавічах тэатр выступіў са спектаклем «Ен ушчэ ад ночы» бр. Тур. У спектаклях былі заняты артысты: Г. Макарава, Е. Рынківіч, З. Зубікова, Т. Алікеева, Л. Рызчак, Р. Кашлянінава, З. Стома, А. Барановічкі, В. Тарасэў, Б. Улодзімірскі і іншыя.

Тэатр юнага глядача выйдзлаў у Пешчаніцы і саўгас «Русінавічы» Мінскага раёна са спектаклем «Далучына з вяснушанам» А. Успенсікага, у якім былі заняты артысты тэатра: П. Дубаўскі, Л. Шылава, А. Ядвішынскі, А. Мацвеевіч і іншыя.

Тэатр юнага глядача выйдзлаў у Пешчаніцы і саўгас «Русінавічы» Мінскага раёна са спектаклем «Далучына з вяснушанам» А. Успенсікага, у якім былі заняты артысты тэатра: П. Дубаўскі, Л. Шылава, А. Ядвішынскі, А. Мацвеевіч і іншыя.

□ У ўсёх Рэўкаў адбылося ўрачыстае адкрыццё сельскай бібліятэкі, створанай на спадкі камуніста, генерала ў адстаўцы, урадзюцца вёскі Я. І. Драйчука.

Некалькі месцаў наезд у Слаўгарадскі райком партыі паступіла лістыма ў Мясковы, у якім Яаў Іванавіч пісаў, што з-за рабачынаў не можа сваёй асабістай працай удзельнічаць у грандыёзным камуністычным будаўніцтве, але, жаданы садзейнічаць яму, вылісаў са сваіх зберажэнняў перадаць землякам 5.600 рублёў для стварэння ў роднай вёсцы грамадскай бібліятэкі.

Калгаснікі падрыхтавалі добрае памішанне. На адкрыцці бібліятэкі прысутнічала жонка Яава Іванавіча, камуністка З. В. Драйчук.

Бібліятэку, створаную на спадкі генерала Драйчука, штодзёна наведваюць дзесяткі калгаснікаў, вучніў мясцовых шкول.

НАРАДА ПРАПАГАНДЫСЦКІХ РАБОТНІКАУ

16—18 лістапада 1961 года адбылася скарбяная ЦК КПБ нарада прапагандысцкіх рабачнікаў рэспублікі, прысвечаная пытанням агітатыйна-прапагандысцкай работы ў святле рашэнняў XXII з'езда КПСС.

На нарадзе прысутнічалі сакратары абкомаў, гаркомаў, райкомаў партыі і сакратары абкомаў камсамола, якія займаюцца пытаньнямі ідэалагічнай работы, загадчыкі аддзелаў прапаганды і агітатый абкомаў КПБ, лектары

партыйных камітэтаў, кансулятанты дамоў палітычнай асветы абкомаў партыі, кіраўнікі лектарскіх груп абкомаў камсамола, адказныя сакратары абласных аддзяленняў Таварыства па распуссюджанню палітычных і навуковых ведаў, рэдактары рэспубліканскіх, абласных і раённых газет, рэдактары часопісаў, рабачнікі выдавецтваў, радыё і тэлебачання.

На нарадзе выступілі з лекцыямі рэдактар часопіса «Вопросы истории КПСС» кандыдат гістарычных навук А. П. Касульнікаў — «Рашэнні XXII з'езда КПСС і задачы ідэалагічнай работы», вшы-прэзідэнт Акадэміі навук БССР К. І. Лукашэвіч — «Добрыя паводзіны і ідэалагічная работа», акадэмік Акадэміі навук БССР К. І. Лукашэвіч — «Добрыя паводзіны і ідэалагічная работа», акадэмік Акадэміі навук БССР К. І. Лукашэвіч — «Добрыя паводзіны і ідэалагічная работа», акадэмік Акадэміі навук БССР К. І. Лукашэвіч — «Добрыя паводзіны і ідэалагічная работа».

Кавалёва — «Спаборніцтва дзвюх сістэм у галіне сельскай гаспадаркі», намеснік дырэктара Інстытута марксізма-ленінізма пры ЦК КПСС прафесар Г. Д. Абіччэў — «Узрастанне кіруючай ролі КПСС у пераход будаўніцтва камунізма» у галоўны рэдактар часопіса «Вопросы философии» акадэмік АН СССР В. М. Мілін — «Далейшае развіццё марксіска-ленінскай тэорыі аб дзяржаве ў Праграме КПСС», начальнік аддзела Дзяржаўнага БССР, кандыдат эканамічных навук Л. М. Іпа — «Перспектывы развіцця прамысловасці рэспублікі», намеснік начальніка аддзела Дзяржаўнага саветава Савета Міністраў СССР Г. В. Андросаў — «Матэрыяльна-тэхнічная база камунізма», рабачнік Міністэрства замежных спраў СССР В. М. Васевіч —

ЗА РАБОТУ, ТАВАРЫШЫ!

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

стварыць кнігу пра саўгас «Мінскі», засяваць нашыя землякі. Аб велькіх планах камуністычнага будучыцця, якія намечылі гістарычны XXII з'езд партыі, ухваляючы гаварыў Мікола Хведаровіч.

— Усё для чалавека, для шчасця чалавека! Гэтыя словы нехта вымаўляў раўнадушна. Сёння мы ўжо адчуваем адзінаццёнае запавятай мары чалавека. Дзе-ля шчасця чалавека памірае ў турмах, у ссылах і на катарзе лепшыя розумы чалавецтва. І вось сёння, на нашых вачах, з'явіліся іх спадзяванне, будучае тое грамадства, на сцягу якога напісана: «Чалавек чалавеку — друг, таварыш, брат!»

Пісьменніку асабліва цікавіць раздзел Праграмы, у якім сфармуляваны маральны кодэкс будучыня камунізма. Да гэтага павінна быць прыказана наша ўвага. Будучыні камунізма — новы героі нашай літаратуры. Нам трэба глядзець на сённяшнія справы з той вышыні, з якой павінны быць вядны дзесяцігоддзі.

М. Хведаровіч пагадзіўся з таварышамі, якія гаварылі на сходзе аб тым, што Саюз пісьменніцкай вельмі мала працуе з літаратурнай моладдзю. Ён заклікаў уключыць у гэтай справе фармальнае агульнае праца ў вайце і ў вайце месяца бюракратызму ў фармалізму.

— Раўніні з'яўляюцца тэарэтычнымі і практычнымі ўніверсітэтам для пісьменнікаў, — сказаў Анатоль Валюгін. — На з'ездзе прачыталі крылатыя словы Мікіты Сяргеевіча Хрушчоў: «Мы раіліся з Леніным!» Гэтыя словы паказваюць глыбокую вернасць партыі левінізма. Новая Праграма Камуністычнай партыі Савецкага Саюза — влікі маніфэст нашай эпохі. Гэта — найлепшы твор нашга часу. І сёння мне ўспамінаюцца словы гераічнага сына Кубы Ніколаса Гільяна, які гаварыў, што бласпелны той пэст, які не мае ў сабе сілы перадаць лірычнае замест Праграмы нашай партыі.

Лівадзіца рэшткі культуры асобы пакалоны з многімі хвалямі

тымі з'явілі ў літаратуры. Зеразі, падкрэсліў А. Вялюгін, трэба пісаць такія творы, якія б былі глыбока прадзівамі, дзейна памагалі народу змагацца за светлую будучыню — камунізм.

Прамоўца крытыкуе пазіцыю «Літаратурнай газеты», яе адносіны да нацыянальнай літаратуры і ў прыватнасці да беларускай. За паўтара гады ў «Літаратурнай газетзе» былі надрукаваны ўсяго тры рэцэнзіі на кнігі беларускіх пісьменнікаў.

У заключэнне А. Вялюгін сказаў: — Мы ўспамінаем сёння тую тоненькую кніжачку, якая з'явілася больш ста гадоў назад — «Маніфэст Маркса і Энгельса». Якія ж словы мы павінны знайсці сёння для ўспамінаў маніфэста новай эпохі! Толькі самыя важкія, самыя цёплыя, самыя пранікнёныя!

Кожны з нас павінен рабіць нешта такое, каб радаваліся людзі, сказаў Міхась Скрыпка. Ён гаварыў аб неабходнасці лепш афармляць кнігі, якія выдае Белдзяржвыдавештва.

Узаемадзіснасць аўтараў і работнікаў выдавецтва прывялі да выступлення Нічыпар Чарнушэвіч. Вяселлю Адамчык падкрэсліў, што гісторыя нашай літаратуры распрацавана вельмі недасканала, асабліва перыяд дзесяціх-трыццаціх гадоў. На думку В. Адамчыка, недастаткова высока якасць кнігі «Героі нашых дзён». Неапрацаваны нарысы мемуараў, шэраг павярхоўнасцяў. Прамоўца выказаў крытычныя заўвагі ў адрас часопіса «Маладзёж».

У спрэчках таксама прынялі ўдзел П. Пестрак, Р. Кобец, К. Кірзенка, А. Рылко. Сход прыняў пастанову, у якой гаворыцца:

«Беларускія пісьменнікі, які ўвесь савецкі народ, уважліва сачылі за гістарычнымі пасаджэннямі ў Крамлі, з пачуццём вялікага натхнення сустралі мудрыя рашэнні з'яўдзіцца роднай Камуністычнай партыі. Прынятая на з'ездзе новая Праграма КПСС, гэты найважнейшы дакумент сучаснай эпохі, а таксама новы Статут партыі, поўнае ўхваленне дзейнасці Ленінскага ЦК у галіне ўнут-

ранай і знешняй палітыкі, суровае асуджэнне антыпартыйнай групы адшачэнцаў — фракцыянераў, якія спрабавалі збегчы нашай партыі з правільнага левініскага шляху, расучае і канчатковае выкарстанне культуры асобы, — усё гэта з'явіліся гарачыя водкі на ўсім сэрцы аднадушнае адбярэнні і падтрымцы з боку беларускіх пісьменнікаў, які ўсёй савецкай грамадскасці.

Наш народ называе XXII з'езд КПСС з'ездам будучыня камунізма, з'ездам, які падае вынікі сусветна-гістарычных перамог Савецкага Саюза і вызначыў яснае шляхі ў будучыню. Цесна агуртаваліся вакол роднай партыі, пісьменнікі ўсе, які адзіны з вялікім уздымам успрымаюць рашэнні XXII з'яўдзіцца. Камуністычная партыя, ажыццяўляючы левініскае генеральную лінію, заклікае і абавязвае не толькі літаратараў, работнікаў навуцы, культуры і мастацтва, — усю працоўную масу, за выкананне намераных задач, пастаўленых партыяй у галіне літаратуры, прыкладнае ўсё творчыя намаганні да ажыццяўлення велькіх камуністычных ідэяў.

Пісьменнікі вырашылі арганізаваць глыбокае вывучэнне Праграмы Камуністычнай партыі, актыўна прапагандаваць матэрыялы з'яўдзіцца ў масах, ракамендаваць прэзідыуму СП БССР і партбюро распрацаваць перспектывы план маральнасцяў творчай працы Савецкай пісьменніцкай і партарганізацыі ў адпаведнасці з Праграмай КПСС і рашэннямі XXII з'яўдзіцца.

У пастанове падкрэслена, што неабходна «агукнуць ў аснову вольны творчай працы задачы, якія вынікаюць з рашэнняў XXII з'яўдзіцца КПСС, Праграмы партыі і крыніцы творчага натхнення з тым, каб у бліжэйшыя гады з'явіліся ў нашай літаратуры шмат новых высокамастацкіх твораў аб жыцці і працы будучыня камуністычнага грамадства».

Выйшлі з друку

У Белдзяржвыдавештвае выйшлі з друку і доступлілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай і дзіцячай літаратуры:

Міхась Машара. Зялёлыя сны. Казка. Для малодшага ўзросту. Малюнк М. Савіцкага. Тыраж 24 тыс. экз., стар. 24. Цана 4 кап.

Аладзін і чарадзейная лялька. Арабская казка. Для малодшага ўзросту. Малюнк Г. Пеллушэга. Пераклад С. Драздоўскага. Тыраж 30 тыс. экз., стар. 34. Цана 25 кап.

Плоўскія народныя казкі. Для малодшага ўзросту. Мастак В. Ціхановіч. Пераклад І. Скапарна. Тыраж 12 тыс. экз., стар. 152. Цана 37 кап.

І. Кузнецов. Вакальныя творы. Песні і хоры. На словы А. Бачылы, С. Алейніка, Э. Валасевіча, А. Дзеружынскага і А. Русака. Тыраж 1020 экз., стар. 38. Цана 34 кап.

Два беларускія танцы. Партытура для народнага аркестра. Апрацоўка А. Граса і П. Кірлічана. Аркестроўка М. Ліцына. Тыраж 1 тыс. экз., стар. 24. Цана 14 кап.

З'явіліся ў свет

Мінская студыя навукова-папулярнай і храніальна-дакументальнай фільмаў выпусціла ў свет серыю гарадскіх кінаметраў і сельскіх клубу кіначасопіса «Савецкая Беларусь» № 31. Яго першы сюжэт расказвае аб нітаных працоўных Беларусі, якія горама ўважліваюць і цалкам падтрымліваюць палітычную лінію Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Знаходжанні ў Мінску партыйнай дэлегацыі беларускіх на XXII з'яўдзіцца КПСС на чале з першым санітарам ЦК Беларускага кампарту Тодарам Жыўковым прывялі да другога сюжэта кіначасопіса. Галоўны ўважачы таксама працоўны завод салгасмашыны ў Лідзе, устанавілі велькім асяродкам і прыкладнага мастацтва, з'яўдзіцца ветэранам левініскай партыі намясальніцка білету юнакам і дэлегацыю Мінска ў доміку першага з'яўдзіцца РСДРП, з'яўдзіцца Рэспубліканскай выставы самадзейнага мастацтва, з'яўдзіцца з новага кінафільма «Юльскі дзень», які зраўнае дамаецца да кінастудыі «Беларусьфільм».

Надаўна вучні Ратамскай сярэдняй школы Мінскага раёна сустракаюцца з намісарам легендарнага крэйсера «Аўрора» Алесандрам Віктаравічам Балышавым. З влікай увагай праслухалі дзеці змалюваны і цікавы расказ намісара Балышава аб — удзеле ў Кастрычніцкай рэвалюцыі крэйсера «Аўрора» атрымаў баявое заданне накіравацца на Ныве да Зімовага палаца. Гарматы «Аўроры» пад камандай намісара Балышава былі наведзены на Зімова палац. Запыты «Аўроры» аблісцілі свету аб пачатку новай эры. На здымку: вучні Ратамскай школы слухаюць расказ намісара крэйсера «Аўрора» Алесандра Віктаравіча Балышава. Фота Л. ХАТКОВСКАГА.

НЕ ў ГАСЦЯХ, А ДОМА

У нашай вёсцы Залессе працуе вялікі атрад інтэлігенцыі. Каля 30 чалавек з вышэйшай адукацыяй, а колькі з сярэдняй спецыяльнай! Ні адна справа ў вёсцы не абыходзіцца без удзелу гэтых людзей.

У пачатку мінулага года калгасны сацыялістычны «Чырвоны партызан» абмяркоўваў перспектывы план развіцця свайго гаспадарства. Прадставілі інтэлігенцыя энергічна падтрымалі прапановы праўлення — пабудаваць новую школу, лазню, сельмаг, пошту, бібліятэку, дзіцячы сад, сталовую.

Спецыялісты сельскай гаспадаркі прымаюць актыўны ўдзел у рабоце сельскага Дома культуры. Энтузіястам самадзейнага мастацтва зарэкамендавала сябе настаўніца сярэдняй школы дэпутат райсавета Г. Рыжэвіч, якая ўжо данавацца год назімае кіруе ў нас драмгуртком. Пад яе кіраваннем гуртковымі даставілі на сцене каля ста п'ес і камедый. Сярод іх «Паўлінка» і «Прамакі» Янкі Купалы, «Мідзведзь» А. Чарыка, «Мікітаў лапач» М. Чарота, «Пром з асянка небя» А. Рылко, «Апошняя варажба» Ус. Краўчанкі і інш.

Спраўдай энтузіястка паказала сябе старшая піянеркажата Марыя Далінская — кіраўнік харавога калектыву. У мастацкай самадзейнасці ўзвешчыліца педагог Л. Сальнікава, мядсестра Т. Канькова, фельчар А. Кухарэнка, заатэхнік Я. Бісюк, з'яўдзіцца З. Рамановіч і інш.

Толькі за апошнія восем месяцаў гэтага года прадставілі сельскай інтэлігенцыі прычыталі ў нас 56 лекцыяў і дакладу да іх насельніцтва, паставілі 16 канцэртаў і спектакляў, правялі 12 тэматычных вечароў, тры вечары пытанніў і адказаў і тры вусныя адзінаццёныя часопісы. Надаўна адбыўся цікавы вечар «Мы будзем жыць пры камунізме», у якім прынялі актыўны ўдзел сельскія інтэлігенцы Г. Тучкі, М. Дабешкі, Н. Мельнік і іншыя. Вечар прайшоў паспяхова.

Сельскі інтэлігент — не гошч ў вёсцы, не часовы жыхар, не старонні назіральнік. Ён — актыўны будучыні камунізма, удзельнік барацьбы за далейшы ўздым сельскай гаспадаркі і культуры.

У новай Праграме КПСС падкрэслена вялікая роля грамадскасці ў культурным будучыні.

Але, на жаль, у нас яшчэ слаба выкарыстоўваюцца творчыя магчымасці інтэлігенцыі, яе багаты вопыт і веды.

У трох-чатырох кіламетрах ад Залесса, дзе знаходзіцца сельскае вёска Сівіца, дзе вялікі калгас, школа, бібліятэка, клуб, медпункт. Есць вядома, і сельскі лекторы, і культуркамія пры сельсавеце. Якое багатае культурнае жыццё магло быць у гэтай вялікай вёсцы... А на справе за год адбываецца два-тры выступленні школьнікаў з канцэртна перада сям'яй ста п'ес і камедый. Сярод іх «Паўлінка» і «Прамакі» Янкі Купалы, «Мідзведзь» А. Чарыка, «Мікітаў лапач» М. Чарота, «Пром з асянка небя» А. Рылко, «Апошняя варажба» Ус. Краўчанкі і інш.

Спраўдай энтузіястка паказала сябе старшая піянеркажата Марыя Далінская — кіраўнік харавога калектыву. У мастацкай самадзейнасці ўзвешчыліца педагог Л. Сальнікава, мядсестра Т. Канькова, фельчар А. Кухарэнка, заатэхнік Я. Бісюк, з'яўдзіцца З. Рамановіч і інш.

Толькі за апошнія восем месяцаў гэтага года прадставілі сельскай інтэлігенцыі прычыталі ў нас 56 лекцыяў і дакладу да іх насельніцтва, паставілі 16 канцэртаў і спектакляў, правялі 12 тэматычных вечароў, тры вечары пытанніў і адказаў і тры вусныя адзінаццёныя часопісы. Надаўна адбыўся цікавы вечар «Мы будзем жыць пры камунізме», у якім прынялі актыўны ўдзел сельскія інтэлігенцы Г. Тучкі, М. Дабешкі, Н. Мельнік і іншыя. Вечар прайшоў паспяхова.

жыцця, падтрымліваюць іх ініцыятыву, выкарыстоўваюць іх арганізатарскія навічкі. Чаму, напрыклад, не збіраць інтэлігенцыю раёна, сельсавета, калгаса для абмеркавання пытанняў культурна-асветнай работы на вёсцы? На сходах вярта былі б выступілі з дакладамі кіруючым работнікам раёна, старшым сельсавецеў і калгасаў.

Нехта не скажыць і пра запатрабаванні — бытавыя і культурныя — самай інтэлігенцыі. У яе жыцці шмат таго, што стварае «чармаданыя настроі», вядзе да цяжкасці.

Паспрабуем набіць радзельна-праемнікі ці радзельна, не гаворачы пра тэлевізар, купіць добры музычны інструмент, мэбле, лыжы, канькі, спартыўны касцюм, патэфонныя пласцінкі, зрабіць падарункі блізкаму чалавеку — ды гэта ж цялая праблема! Немагчыма дастаць новую кнігу. Вось прайшоў месячнік кнігі, а мы яго ў вёсцы ні адчулі (каторы ўжо год). Цяпер у нашым магазіне чаювалі няма ніякіх кніг: залажаны знімаў з палца, а новыя ўсё збіраюцца завесці. Вось і стварылі свае асабістыя бібліятэчкі... Не задалаваўся і патрэба сельскіх гаспадароў у мастацтва. Многа новых кінафільмаў зусім не даходзіць сюды.

Набяжаня на маштабах справы з'яўляюцца цяпер у вёсцы: уздымаецца ўзровень сельскай гаспадаркі, расце культура, з кожным днём паліпшаюцца ўмовы сельскіх працоўнікаў. Немаюць ўдзел сельскія інтэлігенцы ў выхаванні маладага пакалення — актыўных будучыня камунізма. І трэба ўсё зрабіць для таго, каб настаўнікі, медыкі, аграномы, заатэхнікі і іншыя актыўны паліпшалі і ўпрыгожвалі жыццё савецкага чалавека ў вёсцы.

Ул. СУРМАН, дырэктар Залесскага Дома культуры Смаргонскага раёна.

ЦУДОЎНЫ СВЕТА ДУШЫ

Але вось настала чарга і больш маладых. На паліцах кніжнага магазіна ў раённым цэнтры з'явіўся рускі пераклад «Успамінаў маці» Марціяна Фарнальскага — «чалавек з самай вялікай літаратуры, які называе яе ў сваёй прадаме да гэтай кнігі пісьменніца Ванда Валасевічова. Абласлае другія сустрачаў тэўжыцца чытача з непаўторным творама.

Вясцітрасны і прадзівае расказ гераічнай маці ў ўсім адступленні і дарагімі не сэрцу падрабязнасці — захаліце мацней, чым самы цікавы роман. Адкрытае вясці і цудоўны свет матчынай душы. І гэты свет тым больш цудоўны, тым больш велічын ад таго, што ён асветлены крывавымі вадзілкамі дзюх сусветных войнаў, авелны пафасам барацьбы за вызваленне працоўных ад капіталістычнага рабства.

І цяпер, амаль праз паўстагоддзе, Марціяна Фарнальскага з влікім хваляваннем успамінае знамянальны дзень свайго жыцця ў далёкім рускім горадзе Царыцыне:

«Нарэшце мы накіраваліся ў партыйны камітэт, дзе нас чакала вялікая радасць... Сакратар адраў ж запомніў нашы партыйныя білеты, на якіх мы распісаліся, я — Кржыжыкам. І вось я, амаль шпітэсціналова, перамагчы вясковая жанчына, і Малголіт, пятнаццацігадовая школьніца-энтузіястка, абвешча з аднолькавым пачуццём прысінілі да сэрца гэты влікі скарб — партыйны білет».

Але быць членам партыі камуністаў — гэта значыць змагацца.

І Марціяна Фарнальскага і асабліва яе дачка Малгажата аддаюць барацьбу доўгі, неспакойныя гады. Для асабістага жыцця, для сям'і не застаюцца часу. Цяжкай дарогай рэвалюцыйнай барацьбы ідуць усё дзеці маш-камуністы — дачка Фэля, сыны Аляксей, Стас, Ляон. Яны велькі бывалі разам, нечакана з'яўляюцца і таксама раптоўна растуцца, іны раз навоўга. Турны, палпоўне... Рэвалюцыя патрабуе. Куды партыя загадае. Сустракаюцца і растуцца без сляз.

Марціяна Фарнальскага страціла ўсё дзясей, апроч старэйшай дачкі Фэлі. Усё гэта вытрымала яна, мужная польская маці.

У заключэнне лепш за ўсё прывесці словы, якія нарадзіліся ў

грудзях Марціяна Фарнальскага, якія я ў пошуках астанкаў дачкі Малгажаты і сьмя Франка прыйшла пасля вызвалення Варшавы на руіны турмы «Паяск».

«О, мацеркі! Я аплакваю не толькі сваё дзіцё, з якіх аднама лажыць дзясей тут, пад руінамі, а другога, магчыма, жывым спалілі ў газавай печы: я аплакваю і вашых дзіцей, якіх вы страцілі таксама, як і я. І адна толькі ўеха для нашых спактаваных сэрцаў: ніколі больш не дапусціць гэта жаху, гэтага найважнейшага чалавечкага няшчасця — ніколі больш не дапусціць вайны».

Г. САМОНАУ.

— А нас за акіянам усё-такі цянька. — Яно і не дзіва, за аднаго ж бітага двух нябёжных даюць.

Размова павінна адбыцца

Творчая дружба пісьменнікаў і мастакоў Беларусі за апошні час узбагацілася яшчэ адной карыснай формай сувязі — арганізацыяй выставак нашых мастакоў у клубе Саюза пісьменнікаў БССР. Наўрад ці можна перацінаць значнае падобнае кантактаў. Велічын сусветных жанраў мастацтва, у дадзены момант выяўляюцца, узбагаціць кругавяд беларускіх працавіц і пастаў.

У той жа час сур'ёзна, прычэпная размова літаратараў пра беларускі жывапіс можа саздэліць таму, што і мастакі знойдуць шляхі больш глыбокага пранікнення ў жыццё і ўзімку ў сваёй творчасці новай актуальнасці тэмы. Бо не выпадкова ж беларускі мастакоў крытыкавалі за драбніцнасць, павярхоўнасць, няўважлівае разгледзець вялікае, істотнае ў малым, штодзённым і раскрыць эстэтычную прыгажосць той ці іншай палэі.

Шчыра сабрэўская размова пісьменнікаў і мастакоў аб вялікай развіцця беларускага выяўляюцца мастацтва зрабіла б добрую паству ў літаратуры і мастацтву. Ну, жаль, мастацкія выставы, якія раней арганізаваліся ў клубе пісьменнікаў, не выкалікі дзелавага абмеркавання.

У клубе Саюза пісьменнікаў былі арганізаваны выставы твораў старэйшага беларускага мастака Л. Лейтмана, вельмі цікавая выстаўка экслібриса, мастацтва якога цяпер незаслужана забыта і, нарэшце, своеасабліва творча правадзіца Я. Кривоускага і Ул. Стальманшона «З бланкіта Мастак» пра іх паездкі па Дунаі і па распуццях. Але яны прыйшлі доволі непрыкметна, хоць давалі багаты матэрыял для творчага абмеркавання.

вапіснымі палотнамі, ён зарэкамендаваў сябе выдатным ілюстратарам, своеасаблівым сатырыкам.

У той жа час А. Волкаў, бадай, больш за іншых нашых майстроў выяўляюцца мастацтва звязаны з беларускай літаратурай. Пасля прыезду ў Мінск у 1933 годзе мастак прымае актыўны ўдзел у рабоце Белдзяржвыдавештва, ілюструе творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Міхаса Лынькова, а таксама розныя зборнікі народных казак.

Гэтая дзясейнасць мастака з асаблівай влікі разгарнулася ў пасляваенныя гады. А. Волкаў правяў сябе тонкім і думлівым інтэрпрэтарам мастацкіх вобразаў, створаў новых Якубам Коласам, Э. Самуіленкам, М. Багдановічам. Ён умела раскрывае асаблінасці кожнага літаратурнага твора. Вялікім творчым дасягненнем з'яўляюцца яго ілюстрацыі да паэмы Якуба Коласа «Новая зямля», прадставіўшы на выставы, а таксама заступіў да гэтага твора, якія можна разглядаць як самастойныя работы — столькі ў іх самабытнага, неспердана знойдзенага.

шукаў новых форм, што замінае стварэнню больш дзейнай і больш вострай сатыры.

Адначасова многа і плённа працуе А. Волкаў як жывапісец. Яго пейзажы, партрэты і жанравыя карціны займаюць на выставы значнае месца. Мастаку асабліва блізка вясня, вясень, гэтыя пачыныя поры года, калі прырода, абтаўляючыся, асабліва ярка раскрывае сваю прыгажосць і адлюстраванне якіх патрабуе ад мастака вялікай шчырасці і професійнальнага майстэрства. Невялікія пейзажы «Вясня», «Восень», Сячэжы і «Кветнік» ваюць востра адчуццям станам прыроды, тонкасцю жывапісу. Імяна гэтыя якасці мастака дазволілі яму ў невялікіх памерах акарвалі пейзажы перадаць пачуццё чалавека, які любіцца абуджанай прыродай у першыя вясняныя дні.

А якой улюбёнасцю ў родны горад, у яго плошчы, скверы і сады павінае ад цікавай серыі акарвалей на тэму «Мінск і яго жыхары», паказанай на выставы «Зіма», «Апелсіны», «Зіма», «Дзясей», «Дзіцячы садок», «Круглая плошча» — колькі назіральнасці, гурму, а галоўнае, абразлівае ў адносінах да сваёх зямляў-міна адчувае глядач у гэтых і іншых работах з серыі работ мастака аб Мінску.

Асобнае месца на выставы займае партрэт. Тут побач з работамі вельмі ўдалымі і пасрэднымі, напрыклад, «Партрэт партызана», які адначасова паспешлівае, павярхоўнасць, звычайна не ўласціва А. Волкаву. З ранніх партрэтаў хочацца адзначыць партрэт «Дзясейнік у чырвоным», дзе, глядзячы на некаторыя асаблівасці малюнка, мастак з цвёрдай стале неспердана, вельмі пранікнёна вобраз. Сярод больш позніх партрэтаў запамінацца лёгкая і ланкавана напісаным, свабодным ад дэталі партрэт паэта А. Астрыцкі, з востра падкрэсленым харак-

тэрнымі асаблівасцямі, а таксама акарвалі партрэт А. Паслядоўна. Партрэт жанкі мастака, нягледзячы на некаторую вялікасць малюнка і шэраць каларыту, усё ж цікавы імяненнем да раскрыцця псіхалагічных рысаў чалавека.

Кожная мастацкая выстаўка — значная з'ява ў культурным жыцці нашай сталіцы. Што ж датычыць выставы мастака А. Волкава, дык па сваёй разнастайнасці і шматтэматычнасці яна можа служыць удзельнікам матэрыялам для добрай дыскусіі аб месцы мастака ў нашым жыцці, аб задачах, якія ставяць перад беларускім выяўленчым мастацтвам пасля XXII з'яўдзіцца КПСС і аб шэраг рашэнняў іх праблем. Трэба меркаваць, што яе не напаткае лёс павярхоўнага і нарэшце, абдуццёнае даўно паспявае размова аб мастацтве, імяненне да якой у пачатку сёлетняга года выказалі на сумеснай сустрацы ў Дзяржаўным мастацкім музеі нашы пісьменнікі і мастакі.

Э. ВАРШАВІЛАУ, старшы навуковы супрацоўнік Дзяржаўнага мастацкага музея БССР.

Ілюстрацыя да рамана Э. Самуіленка «Будучыня».

ВЕРНЫ ВУЧАНЫ

РЭВАЛЮЦЫЙНЫХ ДЭМАКРАТАЎ

Беларуская зямля дала ў мінулыя многія пісьменнікаў і крытыкаў, якія за адсутнасці друкаванай трыбуны, з-за слабага развіцця нацыянальнай літаратурнай традыцыі пісалі не на роднай мове, а на мовах братніх народаў — рускай, польскай, украінскай. Да іх ліку належыць і Францішак Белавоцкі, аб якім вядома даследчык славянскіх літаратурных узаемаўзвясцяў Марыян Якубец сказаў, што ў польскай крытыцы 80-х гг. мінулага стагоддзя ён заставаўся адзіным вучнем і прадаўжальнікам справы Чарнышэўскага і Дабраўляўскага і ад іх рэвалюцыйнага дэмакратызму ўзяўся да навуковага сацыялізма.

ДА СТАГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ Б. БЕЛАВОЦКАГА

Нам дакладна невядома, якім чынам Б. Белавоцкі быў звязаны з партыяй «Пралетарыят». Але, вядома, па яе заданні ён стаў у чале групы пералічаных публіцыстаў, якія вырашылі выкарыстаць для прапаганды марксісма дэгалітэрацыйны трыбуны — «Штодзённы агляд». У 1883 годзе на старонках гэтага выдання павяліліся першыя артыкулы за подпісам Б. Белавоцкага, а таксама Станіслава Круцінскага і Людвіка Кржыжыцкага. Абыходзіцца рагаткі інзурны, выкарыстоўваючы «метафарычнасць», зноўваю мову, якой яны вучыліся ў Чарнышэўскага і Дабраўляўскага, аўтары папулярнага асноўнага палажэння навуковага сацыялізма. Асабліва ўвагу яны звярталі на палітычнае эканомію. Так, у чэрвені 1883 года Б. Белавоц

